

Motion till riksdagen 2020/21:2942

av **Kerstin Lundgren m.fl. (C)**

Internationellt samarbete i en ny tid

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och fördjupa Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten och att Sverige ska söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige likt Finland ska anta en Natooption så att det svensk-finska samarbetet kan utvecklas i sin fulla potential och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska upprätthålla och utveckla sanktionspolitiken mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU behöver kunna hantera en bred palett av hot och utveckla sin säkerhetspolitiska verktygslåda och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige parallellt med att diskussioner pågår på EU-nivå inom ramen för Nordiska rådet bör ta initiativ till att tillsammans med en koalition av likasinnade och villiga länder gå före och utforma ett gemensamt system för hur Magnitskijsanktioner kan genomföras nationellt av de olika länderna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta fram en nationell Magnitskijlagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt ska fördöma de övergrepp på och tvångsinterneringar av uigurer som begås av den kinesiska regimen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska medborgaren och publicisten Gui Minhai omedelbart ska släppas fri och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör avsluta det avtal, Mutual Legal Assistance in Criminal Matters, som finns med Hongkong och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU behöver utveckla det östliga partnerskapsarbetet och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska stödja frihets- och demokratiåtgärderna i de östliga partnerskapsländerna och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN ska driva att FN under kommande år behöver intensifiera dialogen kring och följa upp arbetet med upprätthållandet av mänskliga fri- och rättigheter såsom definierat i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU som Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s roll och mervärden för att hantera gränsöverskridande kriser och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av nordiskt samarbete och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att EU gör hållbarhetskapiteln i sina handelsavtal bindande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en feministisk utrikespolitik behöver definieras ur ett liberalt perspektiv med utgångspunkt i individens rätt till frihet från förtryck och tillkännager detta för regeringen.

Säkerhetspolitik – en osäker värld i förändring

Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra. Öppenhet, handel och fungerande internationella regelverk och spelregler har byggt säkerhet och välbefinnande. Den multilaterala ordningen som den har utvecklats är inte perfekt fungerande och har utmanats väsentligt de senaste åren men måste försvaras och utvecklas. Den får inte försvagas ytterligare. Vår säkerhet främjas av en förutsägbar internationell ordning. Diplomatin är den första försvarslinjen.

Vi lever i en ny tid med nya utmaningar. Förtrycket växer i världen och de auktoritära ledarna blir flera. Kampen för frihet och demokrati behöver starka röster och Sverige måste vara en tydlig röst för hoppet. Vi står inför nya utmaningar oavsett om det handlar om nya motsättningar mellan stormakter, kärnvapenrustning eller effekterna av klimatförändringar eller pandemier som hotar människors frihet. För att möta det behöver vi utveckla vårt internationella system och stärka den internationella ordningen. Nationalism, populism, terrorism, kamp om resurser och teknik skapar nya spänningar.

Det är i den miljön som det är viktigt att inse att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas så som Försvarsberedningen angav i sitt delbetänkande Motståndskraft. Det är mot den bakgrunden viktigt att understryka att vår säkerhet byggs tillsammans med andra. Ett angrepp på någon EU-stat är ett angrepp på oss alla och detsamma gäller ett angrepp på något nordiskt land. EU och Nato ger ytterst vår gemensamma säkerhet. FN och internationell rätt är en hörnsten för svensk säkerhetspolitik.

Mycket av den säkerhetspolitiskt försämrade situationen i vårt närområde härrör från rysk aggressivitet gentemot sina grannar, men vi ser också att Kina talar med ett allt tydligare maktpråk mot andra länder men också mot exempelvis företag, debattörer och politiker på lokal, regional och nationell nivå. I Arktis ser vi att klimatförändringarna

bidrar till säkerhetspolitisk instabilitet när både Ryssland, Kina och USA ökar sin militära närvaro. Något som påverkar de arktiska, nordiska länderna särskilt. Det är i vårt grannskap detta pågår. Pandemin covid-19 har tydliga säkerhetspolitiska konsekvenser samtidigt som konflikter och oroligheter i EU:s närområde såsom i Mellanöstern och i våra östliga grannområden alltjämt består, inte minst med utvecklingen i Turkiet som drar sig allt mer från EU och den europeiska säkerhetsordningen. Storbritannien har lämnat EU och USA tycks dra sig undan från Europa när de nu signalerar vilja att skära ner på sin militära närvaro på vår kontinent. Kampen för frihet pågår, i Hongkong men också närmare oss i Belarus. De säkerhetspolitiska osäkerheterna har sammantaget ökat ytterligare efter Motståndskraft. Det manar till handling, och mer samarbete.

För Centerpartiet är det alltjämt viktigt att fortsätta försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten med våra grannländer och med likasinnade. Sverige bygger säkerhet solidariskt tillsammans med andra. Hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sveriges närmaste försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten är i Norden, inom EU och med Nato. Det förändrade säkerhetspolitiska läget betyder att mer behöver göras för att utveckla och fördjupa de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena. Idag saknar Sverige garantier för att andra länder vill hjälpa oss försvara vårt land vid en säkerhetspolitisk kris. Vi vill därför att Sverige ska gå med i Nato, både för att stärka både vårt eget försvar och bidra till säkerheten i vårt närområde. Vi bestämmer själva när och hur vi söker medlemskap men vi eftersträvar nära samarbete med Finland, med målet att båda länder ska bli medlemmar samtidigt. Vi eftersträvar även en bred politisk samsyn. Det nära och speciella försvarssamarbetet med Finland ersätter på intet sätt behovet av medlemskap i Nato. Sverige bör i likhet med Finland uttala en tydlig Natooption för att stärka och inte försvaga Finlands option. Vi höjer trösklarna för en angripare för stärkt gemensam säkerhet.

Ryssland

Ryssland rustar militärt, och dom har visat sig villiga att använda sin militär mot sina grannländer på ett sätt som har underminerat hela den europeiska säkerhetsordningen. Vi har sett och ser det i Georgien och i Ukraina. Rysk militär närvaro är entydig för utvecklingen i såväl Sydossetien, Abchazien, Krim som östra Ukraina. Detta är helt oacceptabelt. Rysslands ockupation måste upphöra. Sanktionspolitiken mot Ryssland måste fortgå så länge som Rysslands ockupation av Krim består. Samtidigt måste Sverige tydligt fortsätta stå upp för och utveckla den europeiska säkerhetsordningen och den liberala världsordning som skapat fred och stabilitet i vår del av världen.

Men hot om militärt våld är inte den enda metoden som Ryssland använder. Den 4 mars 2018 genomförde med största sannolikhet Ryssland en nervgasattack mot en tidigare rysk dubbelagent och dennes dotter i staden Salisbury, Storbritannien. Giftet som också skadade en polisman och utsatte många briter för fara, var av en typ som framställdes i Sovjetunionen. En oskyldig kvinna dog senare när hon plockade upp en flaska som innehöll nervgasen. Misstankar finns nu också i Berlin om att rysk underretningstjänst mördat en tjetjensk medborgare i en park i Berlin. I augusti 2020 förgiftades den ryska oppositionspolitikern Navalnyj på en resa från Sibirien till Moskva, ett tydligt exempel på hur makten fungerar i Kreml. Det har nu klarlagts av laboratorier i Tyskland att Ryssland återigen valt giftet novitjok. Kreml och president

Putin måste ta sitt ansvar. Straffrihet får inte råda, inte heller för hjärnorna bakom angreppen. Detta måste få ett slut.

Genom propaganda, korrupktion, hybridkrigföring försöker Ryssland också påverka andra länders val och demokratiska integritet. Genom att söka slå split både mellan olika grupper inom enskilda länder och mellan olika länder söker de nå strategiska fördelar. Pengatvätt och strategiska uppköp är andra metoder de använder sig av för att nå inflytande. Hur dessa metoder används finns många exempel på men den brittiska underrättelserapport som släpptes sommaren 2020 belyser detta mycket tydligt. Ryska intressen och påverkan är genomgripande i det brittiska samhället. Även om Sverige och Storbritannien inte kan jämföras kan vi utgå från att liknande påverkan sker också i Sverige. Det behöver alla i Sverige vara medvetna om och ha en beredskap för.

Kina

Kina är idag en stormakt, en strategisk maktspelare där det politiska styret sätter kommunistpartiets fortlevnad först av allt. En strategisk aktör som inte tar det internationella ansvar som kan förväntas av en stormakt, en aktör som i mångt och mycket står utanför och inte erkänner de internationella konventioner som gäller eller de internationella organisationer som ska upprätthålla dem. Istället underminerar Kina rådande rättsordning genom att negligera domslut som inte går dess väg och skapar sina egna strukturer där de värden vi står bakom med mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer inte längre gäller. Under 2020 har kinesiska kommunistpartiet drivit igenom en s.k. nationell säkerhetslag för Hongkong. Den visar tydligt regimens rädsla för människors frihet. Genom den blir det uppenbart att rättssystemet i Hongkong inte längre är fristående från kommunistpartiet. Kina har ensidigt upplöst den avtalade principen om ett land, två system där Hongkong erkänns ha sitt egna legala system, sina gränser och där både mötesfrihet och yttrandefrihet är garanterade rättigheter. Istället för två system har vi nu ett system, kommunistpartiets. Därefter ser vi hur demokrati-kämpar och studenter i Hongkong fängslats i än större utsträckning av regimen än tidigare, men också kunnat följa hur t.ex. en juridikprofessor avskedats av sitt universitet för sin roll i de fredliga paraplydemonstrationerna 2014. I augusti greps också den ansvariga publicisten och ägaren för Apple Daily utifrån den nya svepande säkerhetslagen. Alltjämt är också svenske medborgaren och publicisten Gui Minhai fängslad efter att ha kidnappats av den kinesiska regimen i Thailand. Han måste omedelbart släppas fri.

Utifrån det som nu sker är det uppenbart att det inte finns skäl att upprätthålla det avtal (Mutual legal assistance in criminal matters) som Sverige har med Hongkong. Rättsväsendet kan inte längre anses vara vare sig fritt eller rättssäkert. Ett antal andra länder har valt att avsluta sina liknande avtal med Hongkong och Sverige bör följa deras exempel.

Därtill ser vi hur Kina nationellt håller upp emot en miljon personer ur den muslimska minoritetsgruppen uigurer tillfångatagna i interneringsläger för att hjärntvättas och bli lydiga gentemot kommunistpartiet och Peking. Dvs. Kina försöker med tvång förtrycka och utrota uigurernas egen identitet. Vi fördömer övergreppen mot uigurerna, vilket regeringen också tydligt behöver göra. Ett annat sätt för Kina att underminera gällande världsordning är deras systematiska negligering av WTO:s regelverk och deras nya Belt and Road Initiative, BRI, som är en del av Kinas ambition att forma det internationella systemet för att passa egna syften och stärka sitt globala

inflytande. För oss är det viktigt att handel med Kina kan fortsätta, men att WTO:s regler måste respekteras också av Kina för att undvika snedvriden konkurrens som drabbar både svenska och europeiska företag. Kinesiska uppköp av strategisk infrastruktur och samhällsviktiga företag kan få stor påverkan också i Europa och det svenska samhället. Vi ska vara medvetna om kommunistpartiets strategiska och globala intressen i våra relationer med Kina, inklusive vad kinesiska investeringar i exempelvis svensk samhällsviktig infrastruktur, svensk forskning och möjligen svenska mediahus kan betyda.

Vi måste stå upp för våra värden och den internationella rättsordning vi varit med och skapat. Vi måste ställa krav på Kina att efterleva det regelverk de skrivit under på. Om inte så måste det få konsekvenser.

Sanktioner

Magnitskijsanktioner har införts i några andra länder, bl.a. Storbritannien, Estland och Litauen, och har visat sig vara effektiva eftersom de riktar sig specifikt mot de personer som ansvarar för korruption och brott mot mänskliga rättigheter och som idag kan använda sig av de pengarna i andra länder. Personliga sanktioner är effektiva och rättvisa. EU:s arbete med att införa Magnitskijsanktioner måste nu bli verklighet. Centerpartiet stödjer ett medlemsinitiativ i Nordiska rådet om att Nordiska rådet, parallellt med att diskussioner pågår i EU om att införa en gemensam EU-lagstiftning som möjliggör s.k. Magnitskijsanktioner, går före och tillsammans utformar ett gemensamt system för hur Magnitskijsanktioner kan införas nationellt i de olika länderna. Även om det finns tecken på att arbetet förs framåt finns det risk för att EU-processen blir utdragen, och utgången är oviss. Sverige bör därför ta fram ett förslag till en nationell Magnitskijslagstiftning.

Hade Sverige idag haft en sådan lagstiftning hade vi kunnat agera tillsammans med våra baltiska grannar och infört sanktioner mot Lukashenka och andra som bär ansvar för det ofria och orättvisa valet i Belarus, för övervåld och tortyr, för gripande av fredliga demonstranter och för att hålla politiska fångar. Så i utredningen ska oprövas förutsättningarna för att samla en koalition av villiga bakom en likartad lagstiftning. Arbetet i Nordiska rådet, eller i NB-8 kretsen kan utgöra en god grund för det arbetet.

Covid-19 – en pandemi med konsekvenser både för säkerhetspolitik och mänskliga fri- och rättigheter

Säkerhetspolitik är kanske inte det första man tänker på när man tänker pandemi. Men covid-19 är en pandemi, en virusmitta som också har säkerhetspolitiska dimensioner, både på kort och lång sikt. Det är exempelvis något oerhört när europeiska länder sinsemellan stoppar export av skyddsutrustning som andra EU-länder beställt, för att istället låta sin egen vårdpersonal få tillgång till resurserna. Det finns en stor risk att förtroendet mellan länderna har fått sig en stor törn för lång tid framöver. Vi har redan sett Storbritannien lämna EU under 2020. Covid-19 får inte bli en anledning till att fler länder vill lämna unionen. Förtroendet som brutits kan också i förlängningen få konsekvenser för hur det försvarspolitiska samarbetet kan komma att utvecklas inom EU. I grunden är det därför positivt att EU-länderna lyckats komma överens om ett räddningspaket efter covid-19.

I spåren av covid-19 har vi också sett ökad desinformation för att sprida bilden av motsättningar och ett skadat EU. När auktoritära ledare vill stoppa det fria ordet och den fria pressen lever människor i falska verkligheter som gör dem sårbara för informationspåverkan. Under pandemins intensiva och dramatiska skede i mars/april såg bl.a. Ryssland och Kina sin chans att bistå med ”goodwill” och skicka skyddsutrustning i stora kvantiteter. Något de har både säkerhets- och geopolitiska intressen av att göra. Ryssland vill skaffa sig en intressesfär genom att försvaga EU och genom att förmå länder att lyfta sanktionerna efter den olagliga annekteringen av Krim. Dom använder en bred verktygslåda inkl. informationspåverkan. Kina har ett geopolitiskt intresse i att vara den dominanta makten 2050 och ”koloniserar” i praktiken Afrika just nu. Vi ser att Kina, på ett sätt dom bara använt mot Hongkong och Taiwan tidigare, nu aktivt driver informationspåverkan mot EU.

Svenska företag, och inte minst svenska mediahus går i ljuset av covid-19 i flera fall på knäna. Det kan öppna upp för att exempelvis ryska eller kinesiska statsaktörer köper upp fri och oberoende media i Sverige. För att inte öppna dörrarna på vid gavel vore det betydelsefullt att söka höja trösklarna på lämpligt sätt, med respekt för grundlagarna. Hur nationella säkerhetsintressen kan säkerställas vid tillståndsprovning för tv, text-tv och ljudradio har behandlats i särskild utredning. Frågan om hur det säkerställs för att hävda övrig fri och oberoende media måste också hanteras. Vi förutsätter att regeringen säkrar att så sker.

Covid-19 har prövat vårt samhälles motståndskraft. Hur vi hanterar denna kris, hur vi lyckas mobilisera och mildra konsekvenserna observeras allra troligast av utländsk makt. Det säger något om vår förmåga att hantera också andra kriser och säkerhetshot, i gråzonen och värre.

Men vi ser också, runt om i världen hur covid-19 används av auktoritära regimer för att inskränka de mänskliga fri- och rättigheterna. Att tillfälligt införa restriktioner för att inte sprida smittan vidare är rimligt under vissa omständigheter, exempelvis att åtgärderna är proportionerliga, icke-diskriminerande samt tillfälliga. Trots det ser vi hur ledare för olika länder, till och med EU-länder, passar på att tillförskaffa sig mer makt än de vanligtvis skulle ha och införa allt för omfattande begränsningar i olika demokratiska rättigheter. Exempelvis som Orbán i Ungern som utan tidsbegränsning nu kan styra på dekret så länge han själv bedömer att nödsituationen p.g.a. corona pågår. Föga förvånande har också Erdogan i Turkiet tagit tillfället i akt att ytterligare begränsa yttrandefriheten när han kriminaliserat meningsskiljaktigheter i försök att tysta kritiker. I Albanien hotades människor som bröt mot utgångsförbudet med mångåriga fängelsestraff. I Uganda har regeringen passat på att skruva åt restriktionerna vad gäller sexuella rättigheter. Flera länder har antingen tillfälligt eller icke tidsbegränsat skjutit upp planerade val pga. risken för smitta.

Centerpartiet ser allvarligt på att länder inför icke-nödvändiga restriktioner som i allt för stor utsträckning inskränker både på demokratiska och mänskliga rättigheter och använder covid-19 som ursäkt för att göra det. Det är viktigt att regeringen kontinuerligt står upp för och initierar en dialog både inom EU och med berörda länder kring de oproportionerliga inskränkningar vi ser i ljuset av covid-19.

Östliga partnerskapet

Östliga partnerskapet är en viktig del i EU:s grannskapspolitik. Genom partnerskapet fördjupas EU:s relation till Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och

även Belarus. Det etablerades utifrån ländernas eget intresse och vilja att närma sig EU. Syftet är bl.a. att fördjupa ländernas politiska associering och ekonomiska integration med EU. Genom fördjupad frihandel, att göra det enklare att resa och samarbete inom olika sakområden såsom energi stärks incitamenten för reformer och EU-närmande för dessa länder. Att länder i EU:s grannskap kan transformeras till vitala demokratier och marknadsekonomier är centralt för ett säkert och stabilt Europa. Men, reformerna handlar först och främst om frihet för ländernas medborgare. Deras kamp mot korruption, ökat demokratiskt deltagande och tillgången till skydd för de mänskliga rättigheterna måste stödjas. Och även här viktigt att stötta demokratier.

Vi ser dock att Ryssland med propaganda, korruption, hybridkrigföring sökt destabilisera och stoppa länder som själva valt närmande till EU, så också länderna inom det östliga partnerskapet. När det inte lyckats har rysk militär satts in. Vi har sett och ser det i Georgien och i Ukraina. Rysk militär närvaro är entydig för utvecklingen i såväl Sydossetien, Abchazien, Krim som östra Ukraina.

I Belarus ser vi ett folkligt missnöje med president Lukasjenka som med järnhand styrt i 26 år och som i augusti 2020 fuskade till sig ytterligare en valvinst i presidentvalet. Den folkliga resningen mot förtyck och våld, mot val som ännu en gång vare sig var fritt eller rättvist talar sitt tydliga språk. Belarusierna vill ha förändring, söka sin väg mot frihet och demokrati. Regimen har svarat med massgripanden, tortyr, ett nedstängt internet och omfattande våld. En utveckling vi ännu inte vet hur den ska sluta men där det är uppenbart att den politiska ledningen vill slå ned på de frihetsdrömmar som finns, att de är beredda att göra det med vapen i hand. Vi ser tydligt ryskt inflytande och närvaro i stora delar av det belarusiska samhället, inklusive ryska militärbaser.

För att de utvecklingssteg som tagits i flera av de östliga partnerskapsländerna, och för att länderna ska kunna fortsätta utvecklas i demokratisk riktning är det viktigt att EU står upp för och utvecklar samarbetet ytterligare. EU måste öka sin synlighet i dessa länder och erbjuda ett alternativ till rysk/kinesisk propaganda och instabilitet.

Demokratirörelserna i dessa länder behöver känna ett tydligt stöd och uppbackning från EU. Därför måste EU markera när utvecklingen går åt fel håll. Inte tveka att kritisera övergrepp och demokratiska övertramp, som i fallet med valfusk i Belarus och de övergrepp vi sett från regimens sida innan, under och efter valet. Sanktioner måste införas gentemot ansvariga, inklusive Magnitskijsanktioner. EU bör kräva demokratiska omval, att alla politiska fångar släpps fria likväl som de personer som nu fängslats när de utövar sina demokratiska rättigheter. Alla former av tortyr måste fördömas och de skyldiga ställas till svars. Det är viktigt att regeringen driver på för detta. Det ska vara tydligt för alla medborgare i dessa länder att EU inte backar när det bränner till. EU stödjer deras frihetskamp och att EU ser de övergrepp som begås. EU behöver fler säkerhetspolitiska verktyg.

FN och mänskliga rättigheter

FN:s deklaration om de universella mänskliga rättigheterna antogs för drygt 70 år sedan. Ändå är åtnjutandet av de universella fri- och rättigheterna ingen självklarhet runt om i världen idag, och har heller aldrig varit. Men det vi ser nu oroar eftersom vi ser en tillbakagång i demokratiska länder där rättsstatens principer och mänskliga rättigheter tidigare har varit en självklarhet, och vi ser hur själva konceptet ifrågasätts där länder som Kina försöker omdefiniera innehållet till att passa deras egna syften.

Vi är alla förlorare på att mänskliga rättigheter utmanas, internationella åtaganden ifrågasätts och omtolkas av politiska skäl. Tyvärr har utrymmet för olika auktoritära ledare vidgats under president Trump. När USA lämnar kliver andra in. Här oroar också USA:s ifrågasättande av internationella konventioner och att de både lämnat och hotat lämna internationella samarbetsorgan och avtal, bl.a. WHO mitt i den största hälso-krisen på ett sekel. Deras fleråriga hot med sanktioner mot domare i och personer som samarbetar med internationella brottsmålsdomstolen, ICC, om de åtar amerikanska soldater för krigsbrott i Afghanistan har nu omsatts i praktisk verklighet när chefs-åklagaren vid ICC fick sanktioner riktade mot sig för att hon utrett just det. Det är viktigt i en stabil internationell rättsordning att förövare oavsett ursprung vid misstanke om brott och övergrepp utreds och ställs till svars för sina handlingar.

Allt fler auktoritära stater och politiska krafter hotar på nytt de landvinningar som uppnåtts. Inte minst gäller det demokratiska fri- och rättigheter samt olika minoriteters mänskliga rättigheter. Samtidigt är mänskliga rättigheter globala, odelbara och ömsesidigt förstärkande. För att brott mot mänskligheten och folkmord inte ska politiseras eller förminska av politiska skäl är det viktigt att det finns förutsägbara processer som utgår från att domstol ska pröva dessa brott. Politiken ska säkra lagstiftning och processer, domstol ska döma.

Centerpartiets politik utgår från alla människors frihet och lika värde. De mänskliga rättigheterna omfattar varje person och begränsar staters makt över individen. Vi tar vår utgångspunkt i den enskilda människan, snarare än i systemen, när vi utarbetar vår politik. Därför är främjande och försvar av de mänskliga rättigheterna en kärnuppgift för oss och något som ska genomsyra all vår politik. De mänskliga rättigheterna omfattar dels de medborgerliga och politiska rättigheterna, dels de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Tillsammans utgör de en helhet som måste respekteras för att människor ska kunna utveckla sin fulla potential. Mänskliga rättigheter är globala, odelbara och ömsesidigt förstärkande.

Centerpartiet anser att det är av yttersta vikt att fokusera på centrala utmaningar inom mänskliga rättigheter – politiska, religiösa och opinionsfriheter, den demokratiska kulturen, minoriteters rättigheter och oberoende rättssystem. I detta arbete utgör Europa-konventionen om mänskliga rättigheter en grundsten i Europa. Vi vill stärka det arbetet. Det internationella normsättande arbetet är viktigt och det behöver finnas tydliga och trovärdiga uppföljningsmekanismer och transparens för att bygga tilltro i de internationella institutioner som etablerats, ytterst Europadomstolen för mänskliga rättigheter på vår kontinent.

När hela rättighetsagendan undermineras, när Genèvekonventionen och andra konventioner ifrågasätts då behöver diskussionen om upprätthållandet av de mänskliga rättigheterna också vitaliseras inom FN. Sverige bör därför kommande år initiera en diskussion om vikten av att de mänskliga rättigheterna upprätthålls i enlighet med hur de är definierade i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Arbetet behöver genomsyra all verksamhet och alla länder, inklusive de länder som är representerade i FN:s kommitté för mänskliga rättigheter.

Ett EU med många utmaningar

Under 2020 har Europa ställts inför svåra utmaningar genom det nya coronavirusets spridning och den ekonomiska kris som har drabbat stora delar av unionen. Den återhämtning vi har börjat att se kommer att pågå under flera års tid och ställa många

medlemsländer inför fler svåra prövningar. Vi anser att EU behöver ha en helt central roll i detta sammanhang. Även om unionen har behövts för att avvärja de mest akuta effekterna av pandemin, så är det under den kommande ekonomiska återuppbyggnaden som EU har störst möjligheter att bidra med sitt mervärde och visa att det är en form av internationellt samarbete vi behöver mer än någonsin. Globaliseringen, öppna gränser och en fri inre marknad bidrog i viss grad till virusets spridning, men det är bara genom fördjupat och utvecklat EU- och internationellt samarbete som vi har en chans att bygga upp varje enskilt medlemslands ekonomi igen – inte genom att begränsa de fria rörligheterna inom unionen.

För Centerpartiet är det viktigt att återhämtningen och tiden efter coronapandemin inte används som skäl att dra EU-samarbetet i riktning mot mer överstatlighet men inte heller till att motivera slutna gränser och ökad protektionism. Samtidigt är det nödvändigt att stävja yttre hot mot enskilda medlemsländer där bland annat Kina och Ryssland ser en möjlighet att stärka sitt inflytande, både politiskt och ekonomiskt. Den balansgång som måste till kommer kräva idogt arbete och för liberala, EU-vänliga partier föreligger en utmanande men viktig uppgift i att kommunicera att det som EU gör bäst idag måste få fortsätta och på vissa områden förstärkas än mer. EU ska kunna hantera en mängd olika hot och risker, enskilt och samtidigt. Vikten av en god krisberedskap har blivit tydlig både under covid-19 men också tidigare, inte minst under skogsbränderna 2018. Även om alla länder självklart ska ha en god nationell krisberedskap kan EU bidra med ett tydligt mervärde vid gränsöverskridande hot.

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena. Centerpartiet vill att EU ska vara rustat för att kunna möta de gränsöverskridande hot och utmaningar som unionen står inför, även om det skulle innebära en breddning av de uppgifter som unionen har idag. För att EU ska kunna vara en trovärdig aktör i sitt närområde behöver EU utveckla flera olika verktyg, inte minst sin säkerhetspolitiska verktygslåda. Först då kommer EU bättre kunna bidra till fred, säkerhet och demokratisk utveckling i vårt närområde. Sverige ska driva på för att medlemsstaterna genomför EU-samarbetet i frågor där bättre samverkan idag är nödvändig. Dit hör bland annat, EU:s inre marknad, arbetet mot den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten, terrorism, försvar och cyberhot, migrationsfrågan och arbetet för en bättre och mer effektiv miljö- och klimatpolitik.

EU är mer relevant idag än på mycket länge. Behovet av en stark gemenskap, byggt på samarbete, samförstånd och frihet, är stort. I takt med att auktoritära, nationalistiska och populistiska krafter sveper över världen måste EU visa att en annan väg är möjlig. Det kräver att EU tar på sig rollen som vägvisare och föredöme. Att vi i handling och genom resultat visar att demokrati, mänskliga rättigheter, marknadsekonomi och klimatansvar är vägen framåt. Fred, frihandel och fri rörlighet är exempel på sådant som tidigare inte varit självklart på vår kontinent. Covid-19 har visat på vikten av att fortsätta arbeta för dessa mervärden.

EU och det svenska EU-medlemskapet, är värt att försvara. EU ska visa världen att vägen framåt är demokrati, jämlikhet, marknadsekonomi och klimatsmart tillväxt. Då krävs tydliga liberala röster i Europa. Centerpartiet kan och vill axla det ansvaret. Vi vill föra EU framåt. EU fungerar inte perfekt. Handelshindren gentemot omvärlden måste bli lägre. Kostnaden för klimatutsläpp måste bli högre. Lösningen på dessa problem är mer samarbete, inte mindre. Genom EU har alla svenskar stora möjligheter att påverka. Att visa resten av världen vägen framåt. Då krävs ett grönare, mer demokratiskt och mer frihetligt EU.

Storbritannien har nu lämnat EU. Det är viktigt att relationen mellan EU och Storbritannien förblir vänlig, konstruktiv och att samarbetet fortsatt kan utvecklas inom olika områden, inte minst inom säkerhets- och försvarsområdena.

Ett brett nordiskt samarbete

De nordiska länderna har mångårigt och nära samarbete, inte minst genom samarbetet i Nordiska rådet men också genom att samarbeta nära inom andra internationella organisationer. Det finns en potential i att fortsätta fördjupa och utveckla samarbetet. Nordens kanske största tillgång är den fria rörligheten och passfriheten. På senare år har vi sett hur denna utmanats gång på gång. Under senare år har gränserna mellan de nordiska länderna på flera håll varit så gott som stängda. Vi har också sett att nya gränshinder uppstått. Det är viktigt att dialogen om gränshinder inom Norden, för både personer, varor och gods intensifieras. Gränshinder behöver motverkas och stängandet av gränser i Norden förhindras. Läs mer om hur Centerpartiet vill utveckla det nordiska samarbetet i kommittémotionen **Nordiskt samarbete**.

Värdebaserad handel för global utveckling

Handel handlar förutom utbyte av varor och tjänster också i allt större utsträckning om att exportera standarder och sprida normer, vilket varit en bidragande faktor till EU:s ansträngningar att bedriva vad man kallar ”värdebaserad handel”. Tillsammans med USA och Kanada, har EU varit pådrivande för en agenda för hållbar handel, som EU-kommissionen definierar som *handel som säkerställer att ekonomisk utveckling går hand i hand med social rättvisa, respekt för mänskliga rättigheter, höga standarder för arbetsvillkor och höga miljöstandarder*. Det är ett sätt att både skapa en fördel för europeiska företag som redan arbetar utifrån höga europeiska standarder att bibehålla sin konkurrensfördel när handelsavtal sluts med andra länder där samma höga standarder kanske tidigare inte funnits, och ett sätt att bidra till en hållbar utveckling och handel globalt.

Europaparlamentet antog 2010 en resolution om mänskliga rättigheter, sociala och miljömässiga standarder i internationella handelsavtal. Det har haft stor påverkan på hur EU därefter arbetat in dessa politikområden i handelsavtal. Det första handelsavtalet att på allvar inkludera hållbarhet genom ett särskilt kapitel blev EU-Sydkorea (2011), vars hållbarhetskapitel innehåller åtaganden om såväl miljö som arbetsrätt.

Men EU har hittills inte velat koppla sanktioner till åtaganden i hållbarhetskapiteln. Här finns utrymme för att förbättra uppföljning och att säkerställa att de löften länderna ställer ut också följs. Det är också en fråga om frihandelns fortsatta legitimitet och människors acceptans. Vi vill därför att Sverige ska arbeta för att EU gör hållbarhetskapiteln i handelsavtal bindande. Det finns flera sätt att göra det på. Ett kan vara genom att skriva in möjligheten att suspendera ett avtal om en motpart bryter mot hållbarhetskapitlens åtaganden, ett annat sätt kan vara genom att sätta krav på internationella konventioner som måste ratificeras av motparten innan handelsavtalet träder i kraft. Det kan ske i form av tilläggsprotokoll men också på andra sätt.

Dock är det viktigt att komma ihåg att det går att arbeta med värdedriven handel även utan bindande hållbarhetskapitel men att hållbarhetskapitel kan vara ett sätt att bistå det land man sluter avtal med att faktiskt genomföra viktiga reformer, inte minst

vad gäller kapacitetsuppbyggnad och tidsplaner för att åstadkomma hållbarhetskapitlens mål. I slutändan kommer frihandel alltid gynna tillväxt, ekonomiskt välstånd och möjligheten till egenförsörjning hos fler och i det finns ett tydligt egenvärde.

En feministisk utrikespolitik med individens rätt i centrum

Regeringen säger sig bedriva en feministisk utrikespolitik. Centerpartiet utgår från en liberal feminism och menar att en feministisk utrikespolitik behöver utgå från en sådan ansats.

Som centerpartister vill vi att den feministiska utrikespolitiken har ett liberalt angreppssätt där friheten från förtryck utgör utgångspunkten. Kvinnor är individer och med individens rättigheter som utgångspunkt hade fokus för en liberal feministisk utrikespolitik med självklarhet tagit sig an rätten till utbildning för flickor och pojkar, rätten till sin kropp och sin hälsa inkl. SRHR, rätten till ägande och självbestämmande, och inte minst rätten till inflytande och makt i samhället. Med ett tydligare liberalt perspektiv, med en liberal feministisk utrikespolitik med individens rättigheter som utgångspunkt osynliggörs inte andra minoriteter, hbtqi-personer eller för den delen små pojkar. En feministisk utrikespolitik likt den som regeringen driver med ett ensidigt fokus på just flickor och kvinnor riskerar göra just det. Pojkar exempelvis, är i många länder ytterst utsatta och har samma rätt till exempelvis skolgång, hälsovård, egenmakt, möjlighet till deltagande i arbetslivet och inflytande i samhällslivet som flickor har. Enligt vårt sätt att se det så har regeringen också en tendens att beskriva kvinnor och flickor som offer och inte som aktörer i sin egen kapacitet. Det är så långt från en feministisk politik man kan komma. Kvinnor är individer med egen vilja, inte krockkuddar i en manlig värld.

I Sverige har så här långt bred konsensus utvecklats om att jämställdhet mellan könen är någonting bra och att Sverige idag inte är helt jämställt. Regeringen har mycket positivt att utgå från, som många partier varit med och drivit fram utvecklingen inom jämställdhetsområdet. Vi vill här i sammanhanget lyfta fram Centerpartiets viktiga roll i att driva jämställdhetsarbetet i Sverige framåt. Redan 1958 låg centerpartisten Märta Leijon bakom förslaget och beslutet att kvinnor skulle få prästvigas och det var Centerpartiets Karin Andersson som i sin roll som jämställdhetsminister under Fälldin-regeringen 1979 lade fram Sveriges första jämställdhetslag som kom 1980. Hon var för övrigt Sveriges första jämställdhetsminister. Från Centerpartiet kommer också Sveriges första kvinnliga utrikesminister i Karin Söder, som tillika blev Sveriges första kvinnliga partiledare för ett riksdagsparti. Idag har Centerpartiet, som enda parti i Sveriges riksdag, haft tre kvinnor som partiledare. Vi fortsätter att driva jämställdheten framåt. Det är resultat som betyder något i slutändan.

Kerstin Lundgren (C)

Magnus Ek (C)

Annika Qarllsson (C)

Lars Thomsson (C)

Linda Modig (C)

Daniel Bäckström (C)

Mikael Larsson (C)

